

Mange valg når det gjelder jordbærplanter

Fra 1/1 – 2015 ble det lov å importere produksjonsklare jordbærplanter. Nå kan vi velge planter, plantetid og dyrkingsopplegg som gir jordbær i en lang sesong. Hva er erfaringene etter ett år og hva er lurt og viktig å tenke på ?

jan.karstein.henriksen@nlr.no

Norske planter

Tradisjonelle norske sertifiserte jordbærplanter produseres direkte fra gjennomtestet kontrollert kjernemateriale og er enten planter som har overvintret ute i jord i felt og leveres/plantes som barrotsplanter eller det er stiklinger stukket i pluggrett og leveres/plantes som pluggplanter. De norske plantene har normalt kronediameter fra 8 – 14 mm og hver plante har oftest 0 – 2 blomsterstilker. Etter optimal vår/tidlig sommerplanting fjernes ofte blomstene så plantene får vokse seg store og kraftige før knoppdanninga starter i september. Senhøstes i planteåret er de plantene blitt tilsvarende en «produksjonsklar» plante med masse blomsteranlegg som etter overvintring/kjølepåvirkning har potensiale til å bære full avling året etter. På disse plantene blir det et planteår uten avling og så deretter bærproduksjon i ett eller flere år.

Produksjonsklare utenlandske planter

Etter omfattende diskusjoner og høringer i fagmiljøet ble det fra 1/1 – 2015 lov å importere jordbærplanter til Norge. Mattilsynet har laget regelverk for plantehelse og kontrollsystem som skal sikre at plantene er fri for alvorlige karantene-skadegjørere og mest mulig fri for andre sykdommer og skadedyr. Det må bemerkes at planteproduksjonen skjer på morplanter som er en til flere generasjoner lenger fra gjennomtestet kjernemateriale og for en del skadegjørere skjer det bare visuell kontroll i plantefeltene. Erfaringen så langt er utenlandske planter har god vitalitet, at de har lite og ingen middproblemer, men at det er en god del problem med rotstokkråte. Internasjonalt handles det med flere typer og størrelser av planter. Frigoplanter og ventebedsplanter, er plantet og produsert på i et planteår i egen opppalsfelt, tatt opp senhøstes som en barrotsplante, så fjernet bladverk på, sortert etter kronestørrelse og så fryselaagret på – 1,5 grader. De minste plantetyperne med minst kronediameter kalles Frigo A-, A og A+ og tilsvarer de norske jordbærplantene som må ha et planteår før de kan produseres bær på. De mellomstore plante A2+, A3+ og WBL (ventebed lav) har

kronediameter 14 – 18 mm med 2 – 4 blomsterstilker og produksjonspotensiale i planteåret på 200 – 400 gram jordbær pr plante. De større plantene kalles WBM, WBM+, WBH (ventebed medium til høy) har kronediameter mer enn 18 mm, 4 – 9 blomsterstilker med produksjonspotensiale i planteåret på 400 – 800 gram jordbær pr plante. Fra planting til de første bærene plukkes går det normalt 45 – 80 dager, kortest tid ved planting i varme lyse forhold i juni – juli. I tillegg er det i vekstsesongen mulig å få kjøpt ferske store produksjonsklare planter i pottet med stor jordklump såkalte Trayplanter. Jo større plante jo høyere pris.

Erfaringer og råd så langt.

- Ta aldri inn planter på gården med ukjent status. Kjøp enten sertifisert/ kontrollert materiale eller importerte planter godkjent av Mattilsynet.
- Det er fullt mulig å få til god bærkvalitet, gode avlinger og god totaløkonomi med å bruke norske jordbærplanter når feltene stelles optimalt. Med norske planter er det et planteår uten avling som medfører noe mer arealkrav og merarbeid og en får en ekstra overvintring mellom planteår og bærår.
- Norske småplanter med den remonterende jordbærsorten Rondo med planteår + 2 bærår i tunnel gir ved riktig stell høye avlinger og meget god økonomi både i konvensjonell og i økologisk dyrking på Sørlandet.
- Med bruk av importerte produksjonsklare planter gis følgende råd:
 - Bestill i god tid så du får de rette kvaliteter/plantestørrelser og sorter.
 - Nye ukjente sorter bør prøves i mindre skala i flere år før vi planter mye.
 - Planting på plast er nødvendig – de tåler dårlig vekststans pga ugrasmidler.
 - Planting må foregå ganske snart etter mottak, eventuelt kort tid på kjøll.
 - Større planter har mer og kraftigere rotsystem som krever betydelig lenger plantearbeid og en må ikke kutte av eller snurre rotsystemet ved planting.
 - Aliettebehandling av alle planter før utplanting/ved grønne blad.
 - Overvanne plantene med småspredere ofte (6 – 10 ganger /dag) de første ukene etter planting for å sikre god etablering. Dette er viktigere jo større planter du bruker, jo senere i sesongen du er og jo varmere tørrere været.
 - Tidlig vårplanting for tidligproduksjon under fiberduk og 2 bærår: Små Frigoplanter A2+ har lavere produksjonspotensiale i gram/plante, men gir god etablering, tidligere høstestart enn større plantekvaliteter og derfor muligheter for bedre oppgjørpris. Disse plantene kan vokse seg store og sterke før høsten i planteåret og gi bra avling/ bærkvalitet også året etter planting. Planting med den billigere A2+ kan gi mulighet for bra avling og

er konkurransedyktig mot tidligproduksjon på norske planter hvis de plantes så tidlig at du kan oppnå 4 – 5 kr høyere oppgjørpris pr kg bær.

- Planting for produksjon senere på året med 2 års høsting: Bruke kvalitetet WBM. Hvis du planter så seint at modninga bikker september, bør feltet være under plasttunnel for å sikre bærkvalitet og at all avling kan høstes. Feltet kan avhengig av tidligdriving gi tidlig eller normal modning av fin avling året etter planting
- Planting for bare ett års produksjon i jord eller substrat: Bruke tettere planting med WBM eller helst WBH og kan brukes til moderat tidlig, middels eller sein produksjon avhengig av plantetid. Selv om plantene er dyre og plantearbeidet er stort, så kan slik ettårsproduksjon gi god lønnsomhet og det er heller ingen overvintringsproblematikk inne i bildet. Men bruk av så store dyre planter er meget krevende å få etablert godt ved planting i utover i juni og i varmt vær. Pass på ofte og god overvanning.
- Andre dyrkingsmåter: Slike planter kan brukes til dyrking i dyrkingsbokser i substrat for å ta 2 avlinger pr år, i bokser i table-top med mer.

Vurderer dere å starte opp med jordbær eller å bruke nye plantekvaliteter og plantetidspunkt, så bør dere ta kontakt med undertegnede for å få mer detaljråd og gjennomgang med økonomikalkyler som kan på din gard.

Bildet viser flott etablert Sonatafelt med produksjonsklare WBM - planter 5 – 6 uker etter planting.